

За наукові кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМІВ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ
ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА.

Видається з 1933 р. № 10 (1543). 16 БЕРЕЗНЯ 1984 РОКУ. Виходить щотижня. Ціна 2 коп.

В ПАРТКОМІ ОДУ

На черговому засіданні партійний комітет університету заслухав питання про виконання парторганізаціями кафедр суспільних наук постанов вищих партійних органів про підготовку кадрів вищої кваліфікації і засобах по її покращенню в світлі вимог ХХVI з'їзду КПРС.

Було вказано, що на кафедрах суспільних наук ОДУ проведено певну роботу в цьому напрямку. Всі кафедри суспільних наук очолюють доктори наук, конкретизовані плани підготовки кадрів вищої кваліфікації, підвищилась активність роботи аспірантури. В 1982 р. своєчасно захистили дисертації 56,6 процента випускників аспірантури. Найбільш цільно спрямовано ведеться ця робота на кафедрах історії КПРС і політекономії.

Поруч з цим в роботі по підготовці кадрів вищої кваліфікації є й недоліки.

В своїй постанові партком намітив засоби по швидкому усуненню недоліків і зобов'язав завідуючих кафедрами суспільних наук покра-

щти підготовку кадрів вищої кваліфікації, забезпечити виконання планів підготовки в ХІ п'ятирічні докторів і кандидатів наук. Партийні бюро і зав. кафедрами повинні більше приділяти увагу всім формам контролю методологічного і методичного рівня викладання суспільних дисциплін, посиленню зв'язку курсів суспільних дисциплін з фаховими дисциплінами, розробці учебово-методичних посібників для студентів, розглядаючи цю роботу, як важливіший показник кваліфікаційного рівня викладача при наданні звань професорів і доцентів.

Було також заслухано питання про роботу партійного бюро юридичного і фізичного факультетів з естетичного виховання студентів в світлі рішення червневого (1983 р.) Пленуму ЦК КПРС.

З інформацією про хід громадської атестації лекторів і організаторів товариства «Знання» виступив голова президії правління товариства «Знання» університету професор М. Ф. Орзіх.

ДО 30-РІЧЧЯ ОСВОЄННЯ ЦІЛІННИХ І ПЕРЕЛОГОВИХ ЗЕМЕЛЬ

СТУДЕНТИ – ЦІЛІНІ

Тридцять років тому розпочалася цілинна епопея. Вона допомогла перетворити позбавлені життя глухі, але благодатні східні степи в край розвинутої економіки і високої соціалістичної культури.

Разом з казахами, росіянами, білорусами та іншими народами свій активний вклад в освоєння цілини внесли і трудящі Української РСР. Десятки промислових підприємств республіки направляли і направляють на цілину трактори, грузові автомобілі, сільськогосподарські машини. Тільки в перші 10 років освоєння цілини більше 90 тисяч трудящих нашої республіки стали корінними цілинниками. Однією із славних традицій радянського робітничого класу є шефство міста над селом. Подальший розвиток ця традиція одержала в роки освоєння цілинних і перелогових земель. Так, наприклад, в Олешківському районі Ціліноградської області є радгосп «Одеський», названий так на честь нашого рідного міста. На протязі 30 років Одеса бере шефство над цим радгоспом. В клубі радгоспу і сьогодні стоять піаніно з надписом «Дорогим товаришам від комсомольців Одеського університету. Одеса. 1956 р.».

Яскраву сторінку в літописі цілини вписали студенти вузів, в тому числі Одеського університету. Кожного літа виїжджали студенти нашого університету на збирання цілинного хліба, незважаючи на труднощі, з честью виконували доручену ім справу. І зараз в ОДУ працюють ті, хто на цілини пройшов школу політичного, трудового і фізичного загартування. Це завідуючий кафедрою нової і новітньої історії доцент Д. П. Урсу, засудитник декана біологічного факультету доцент О. А. Фурманова та інші. На цілини народились і перші будівельні загони, які стали доброю патріотичною традицією ра-

дянської студентської молоді.

В ході освоєння цілини одержали подальший розвиток кращі риси людини – будівника і творця. Героїзм став масовим явищем. Дійсний героїзм проявив на цілині в Ціліноградському обласному посоланець одеських комсомольців Микола Чеповський. Позбавлений обох ніг, він став трактористом в радгоспі «Новочеркаський» і показав видатні зразки праці. Багато із посланців України за свою героїчну працю були удостоєні високого звання Героя Соціалістичної Праці, нагороджені орденами і медалями Радянського Союзу. Про масову активну участь радянських людей в покоренні цілини говорить той факт, що медаль «За освоєння цілинних земель» одержали 1 мільйон 340 тисяч чоловік, серед них і студенти нашого університету Володимир Гринник і Олександр Грицай.

Сьогодні на освоєннях землях разом з ветеранами трудиться нове покоління цілинників, продовжуючи славні традиції першопроходців. Минулі три десятиліття підтвердили своєчасність і соціально-економічну доцільність освоєння нових земель. Сьогодні трудящі цілинних районів, як і весь радянський народ, натхненно працюють над здійсненням прийнятого ХХVI з'їздом партії соціально-економічної програми, перетворюючи в життя завдання, поставлені на трудневому (1983 р.) і лютневому (1984 р.) Пленумах ЦК КПРС. Як відзначалось в зверненні ЦК КПРС «Про 30-річчя початку масового освоєння цілини», опублікованого в газеті «Правда» 1 березня 1984 року: «Цілінні райони з кожним роком вносять все більш вагомий внесок в реалізацію Продовольчої програми СРСР. Створення тут матеріально-технічної бази, сформований агропромисловий комплекс, зрос-

таючі масштаби хімізації і меліорації, багатий досвід організаторської і політичної роботи партії збільшують можливості для подальшого росту виробництва зерна, корів, інших продуктів рослинництва, для прискорення підвищення продуктивності тваринництва».

Цілина сьогодні – це не тільки хліб, це сучасний соціалістичний спосіб життя, який укоренився на обширних, пустуючих раніше територіях.

Великі подвиги завждід здійснюються в ім'я великої мети. Цьому вчить історія. Це наочно стверджує радянський досвід освоєння цілини. Нові великі завдання, які стоять перед покорителями цілини, кличуть до нових трудових звершень.

С. ПОЛЯКОВА,
студентка V курсу
історичного
факультету.

Почуття задоволення

Тетяна Деомидівна Вербицька, доцент кафедри німецької філології, викладає в нашому вузі вже 20 років. Ми попросили її розповісти, які проблеми хвилюють її, чого вона намагається досягнути як викладач іноземної мови.

Тетяна Деомидівна визначила три, за її думкою, важливі проблеми: залучення студентів до середовища іноземної мови, створення сприятливих умов для її сприйняття, виховання у студентів потреби до спілкування іноземною мовою, інакше кажучи «відсутності мовного страху».

В умовах звичайного уроку у мовному вузі існує тільки ілюзія наявності мовного середовища країни, мова якої вивчається. В розв'язанні цієї проблеми протягом багатьох років ведеться велика робота. Т. Д. Вербицька бере участь в цій роботі, досліджуючи проблеми розвитку слуховимовних

НА ЧЕСТЬ 40-РІЧЧЯ ВІЗВОЛЕННЯ ОДЕСИ

ЗА ЗАКЛИКОМ КОЛЛЕКТИВІВ РЯДУ ПІДПРИЄМСТВ МІСТА-ГЕРОЯ ОДЕСИ ТИСЯЧІ ТРУДІВНИКІВ ВСТАЛИ НА УДАРНУ ВАХТУ, ПРИСВЯЧЕНУ 40-РІЧЧЮ ВІЗВОЛЕННЯ ОДЕСИ ВІД ФАШИСТСЬКИХ ЗАГАРБНИКІВ.

КОЛЛЕКТИВ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ГАРЯЧЕ СХВАЛИВ І ПІДТРИМАВ ІНІЦІАТИВУ ГІДНО ЗУСТРИТИ СЛАВНУ РІЧНІЦЮ, ОЗНАМЕНУВАТИ її новими успіхами в труді і навчанні.

ЗА ГІДНЕ ВИКОНАННЯ ПЛАНІВ І ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Велике значення партія і Радянський уряд приділяють підвищенню дієвості соціалістичного змагання, це важливої форми інтенсифікації праці, розвитку самосвідомості радянських громадян.

Співробітники держуніверситету активно включилися у всенародне змагання за гідне виконання планів 1983 року, третього року одинадцятої п'ятирічки. Нещодавно в профкомі ОДУ було підбито підсумки змагання за минулій рік серед факультетів та підрозділів університету. Перші місця посіли: серед природничих факультетів – фізичний, гуманітарних – юридичний, серед загальнounіверситетських кафедр на першому місці кафедра політекономії, серед наукових підрозділів попереду НДІ фізики.

Аналізуючи стан справ на факультетах, треба відзначити добре результати у змаганні колективу фізичного факультету по найважливіших показниках навчально-методичної та політико-виховної роботи. За рік співробітниками факультету було видано три навчальних посібника з грифом Мінвузу СРСР, 17 методичних посібників; студенти факультету (тільки денної навчання) 309 разів виступали з лекціями; за рік на фізфації економічний ефект від провадження науково-дослідних праць склав 4.693 тисячі карбованців. Вісім студентів факультету отримали нагороди на конкурсах наукових робіт. Видано 3 монографії, тощо.

Добре результати у колективі механіко-математичного факультету. Тут видано 29 методичних посібників, на всі 100 процентів забезпечені технічними засобами навчання лекції викладачів, добре ведеться політико-виховна робота. Але колектив значно відстает в науково-дослідній роботі.

Серед гуманітарних факультетів почесне місце займає юридичний факультет, в якого найкращі результати в учебово-методичній роботі, добрими виявилися і підсумки політико-виховної та науково-

Відповідно наказу ректора від 6 січня 1984 року за хід соціалістичного змагання тепер відповідають безпосередньо керівники підрозділів університету та декани факультетів.

Це дає можливість сподіватися на більш

серйозне ставлення профспілкових діячів до цього важливого питання нашого повсякденного життя.

Виробнича комісія профкому ОДУ.

ня. Такі науки, як сугестологія, сугестопедія, і так звані інтенсивні засоби навчання посилюють вчителя багато методів і засобів для розкріпачення учнів на уроках. Основоположником цієї теорії є болгарський професор Лозанов. В умовах мовного вузу, де стається ціла оволодіти іноземною мовою не тільки на комунікативному, але і на нормативному рівні, ми не можемо обмежуватися тільки методикою інтенсивного навчання, але повинні як можна ефективніше використовувати все, що може ця наука дати викладачу.

Це потребує великої майстерності і професіональної підготовки викладача, сумінної роботи на кожному занятті. Ефект буде іншим, ніж при академічному підході, і почуття задоволення, що відчуватиме викладач, є важливим моральним стимулом для серйозної роботи в цьому напрямку.

І. ГРОСМАН,
студентка IV курсу РГФ.

АТТЕСТАЦИЯ ИДЕОЛОГИЧЕСКИХ КАДРОВ

Идеологическая работа — один из коренных вопросов деятельности партии, одна из важнейших составных частей совершенствования развитого социализма. Наряду с качественными изменениями в производстве, интенсификацией всех отраслей народного хозяйства, укреплением материально-технической базы социализма «не менее важно сейчас», — указывалось на февральском (1984 году) Пленуме ЦК КПСС, обеспечивать все более тесную взаимосвязь экономического, социального и духовного прогресса советского общества. Невозможно поднимать экономику на качественно новый уровень, не создавая необходимые для этого социальные и идеологические предпосылки».

Надежный помощник партии в области лекционной пропаганды — Всесоюзное общество «Знание». Это воистину массовое объединение советской интеллигенции, авангард представителей науки, культуры и производства нашей страны. Сегодня в его рядах более трех миллионов человек.

Университетская организация общества «Знание» естественным ходом событий — количественным составом, высокой квалификацией кадров, научной многопрофильностью, традициями и опытом работы — является признанным флагманом областной и городской организаций. Первичная организация университета работает на правах районной, объединяя около 1000 членов общества в 21 низовой организации. Руководящими органами являются Правление и Президиум, при котором действуют 8 секторов: народных университетов и лекториев; общественно-политической пропаганды и контрпропаганды; военно-патриотического воспитания; естественно-научных знаний; правовой пропаганды; литературы и искусства; атеистической пропаганды; молодого лектора и работы со студентами.

Начало 80-х годов насыщено историческими событиями — 65-я годовщина Октября, 60-я годовщина образования Союза ССР, 5-летие Советской Конституции, принятие Продовольственной программы и Закона о трудовых коллективах, Постановление ЦК КПСС об экономическом образовании, съезды комсомола и профсоюзов, на конец, июньский (1983 г.) Пленум ЦК КПСС, завершивший создание концепции идеологической работы в зреющем социалистическом обществе.

В этих условиях деятельность университетской организации активизировалась, повысились количественные показатели, улучшилось качество лекционно-пропагандистской работы. После перерегистрации 1981—1982 годов состав нашей организации увеличился на 10,5%, а количество лекций в сравнении с 1980 годом увеличилось в 1982 г. — на 28%, в 1983 г. — на 30%. Около трети всех лекций посвящены пропаганде советского образа жизни, разоблачению фальсификаторов социалистической действительности, контрпропаганде. В 1983 г. опубликовано больше научно-популярных изданий, чем за предыдущие два года.

Одно из направлений работы общества — участие в системе непрерывного образования. Ведущее место в этой системе принадлежит народным университетам. В 1980 г. при ОГУ работали 3 народных университета с 6 факультетами, в 1983-84 учебном году — 4 университета с 9 факультетами. Действуют 6 лекториев, 2 кинолектория, проводятся 28 циклов лекций. Члены общества активно используют местную печать, радио, телевидение. Успешно реализуется Договор о социалистической помощи п/о общества «Знание» при портного завода им. Комсомола Украины, оказывается лекционная и методическая помощь подшестфным районам города и области. По результатам социалистического соревнования по пропаганде материалов XXVI съезда КПСС и XXVI съезда Компартии Украины первичная организация награждена Почетной грамотой областной организации общества, по результатам соревнования в честь 60-летия образования Союза ССР — Почетными грамотами городского и районного общества «Знание». В 1983 г. за высокие показатели в лекционно-пропагандистской работе поощрено вдвое больше членов общества, чем в 1980 г. Первичная организация активно участвует в патриотическом движении «Творческий союз высшей школы и производства — XI пятилетке», выступила с Обращением профессоров, преподавателей, научных сотрудников всего коллектива организации общества «Знание» Одесского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. И. И. Мечникова к ученым, преподавателям, научным сотрудникам высших учебных заведений и научно-исследовательских учреждений города Одессы.

Новый мощный импульс работе придали декабрьский (1983 г.) и февральский (1984 г.) Пленумы ЦК КПСС, развернувшаяся пропагандистская деятельность в связи с выборами в Верховный Совет ССР, 40-летием великих побед советского народа в Отечественной войне.

В этих условиях началась общественная аттестация членов общества «Знание», которая проводится в соответствии с решением июньского (1983 г.) Пленума ЦК КПСС и постановлением Президиума Правления общества «Знание» Украинской ССР от 23 сентября 1983 года, как важная общественно-политическая кампания.

В университете созданы аттестационные комиссии, возглавляемые секретарями партбюро факультетов, партбюро кафедр и других подразделений. Проведено расширенное заседание правления с приглашением зам. секретаря партбюро по идеологии, инструктивные совещания; во все первичные звенья общества направлены письма-инструкции о порядке проведения аттестации. Вся эта работа проводится под руководством парткома и аттестационной комиссии университета во главе с зам. секретаря парткома А. В. Чайковским. Успешно в целом прошел I-й этап аттестации — подготовка аттестационных списков для рекомендации

ци к аттестации: а) лекторами вышестоящих организаций, б) лекторами первичных организаций, в) организаторами лекционной пропаганды. Однако уже на этом этапе выявились недостатки, требующие немедленного устранения. В некоторых подразделениях значительно уменьшилось количество лекторов, представляемых к аттестации. Так, на геологогеографическом факультете к аттестации представлены только 32 лектора из 290 работников с высшим образованием, 18% этого контингента работников представлены к аттестации на факультете романо-германской филологии, а филологический факультет не завершил в срок эту работу. Конечно, определенный отсев является естественным за счет лиц, не подготовленных к выступлениям в массовой аудитории, не ведущих лекционную работу, не участвующих в ней как организаторы. Но по каждому из таких лиц должно быть принято мотивированное решение аттестационной комиссии, которое после ознакомления аттестуемого направляется в президиум правления общества «Знание» университета для принятия постановления: «Считать вышедшим из членов общества «Знание» по аттестации».

В настоящее время по данным низовых организаций количество таких лиц достигает 150. Это требует внимательного отношения и анализа, предоставления аттестуемому возможности проявить себя в процессе аттестации в качестве лектора или организатора лекционной работы.

Работа по первому этапу аттестации получила положительную оценку расширенного заседания Правления городского общества «Знание» по отчету первичной организации университета. Однако впереди — главная работа — до конца марта предстоит:

1) завершить прослушивание лекторов членами аттестационных комиссий и рецензентами — специалистами

данной области знания, 2)

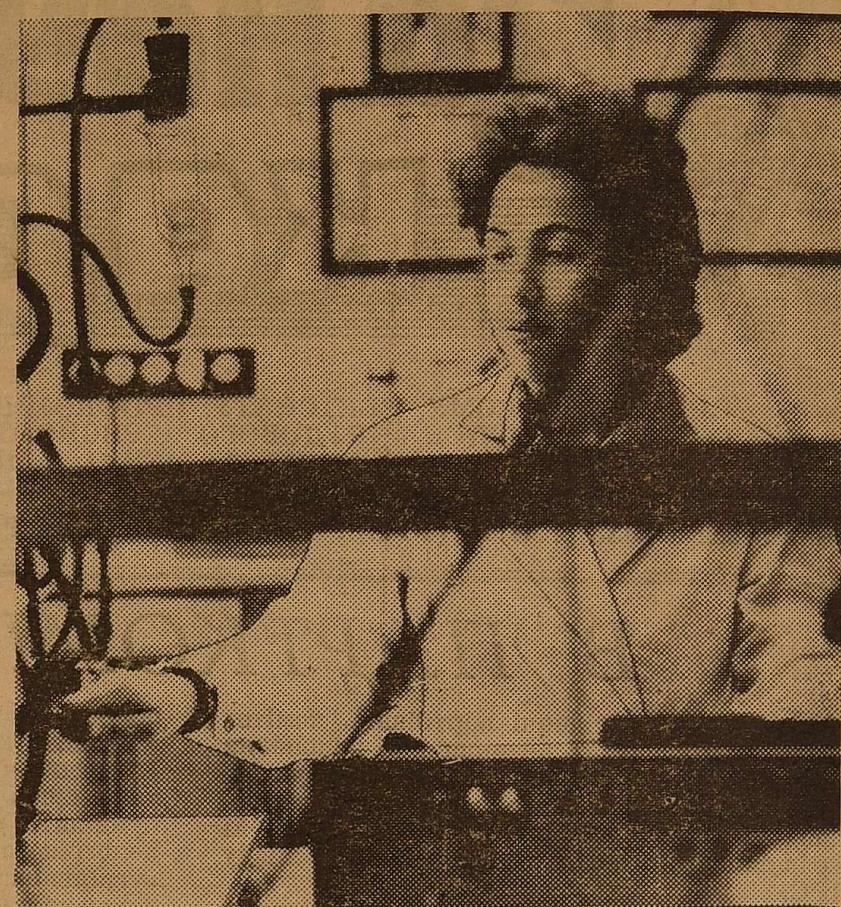
оформление аттестационных дел на каждого лектора (рецензия и аттестационный лист), 3) подведение итогов аттестации, разработка на ее основе Каталога лекций.

Партийный комитет постоянно руководит, оказывает помощь, контролирует ход аттестации. Ежемесячно парткомом обсуждается состояние дел с аттестованием лекторов и организаторов общества «Знание». Такая же помощь и контроль должны быть организованы во всех партийных организациях университета. Только в этих условиях аттестация будет проведена как важное общественно-политическое мероприятие, направленное на дальнейшее улучшение лекционно-пропагандистской деятельности, усиление в целом идеологической работы организации общества «Знание» университета.

М. ОРЗИХ,
профессор,
председатель
президиума правления
общества «Знание» ОГУ.

«ЗА НАУКОВІ КАДРИ»

ПРАВО ФЛАНГОВІ

Після закінчення хімічного факультету нашого університету Людмила Пшениця пришла працювати на кафедру хімічного захисту навколошнього середовища. Вже третій рік молодий науковий співробітник Л. Пшениця входить до складу дослідної групи доцента Т. Л. Ракитської «Розробка каталітичного окислення фосфінів».

Людмила веде велику громадську роботу, вона член комсомольського бюро кафедри.

НА ЗНІМКУ: молодий науковий співробітник Л. Пшениця в лабораторії.

Фото Л. Сериневого.

КОНТРОЛЬ І ДОПОМОГА

Вважається, що у студентів мехмату перша сесія найбільш складна. Після неї канікули особливо бажані. Ми, першокурсники, переконалися в цьому. Відійшли напруженні дні екзаменів. Позаду й зимовий відпочинок. Він був добрий для тих, хто склав сесію вдало. На «відмінно» склали всі екзамени О. Панова і О. Таракуль з четвертої групи мехмату. Відзначились також О. Чекал, І. Мітельман, Т. Тарака з другої групи. На жаль, є студенти, що складають сесію вже під

час другого семестру. Зісповано канікули, поганій настрій.

Мені здається — це результат недостатньої роботи старост, секторів допомоги в навчанні. Щоб другий семестр був успішнішим, треба налагодити в групах контроль за успішністю, по-товарищески допомагати один одному в навчанні. І тоді наступні літні канікули ні для кого не будуть зісповані.

I. КАРАСЕВА,
студентка I курсу
мехмату, слухач ШМЖ.

В УЧЕБОВИХОВНИХ КОМІСІЯХ МЕХМАТУ

До УВК мехмату включено представники всіх курсів, члени інтерради і профбюро факультету. На своїх засіданнях УВК розглядає багато питань — це контроль відвідування, успішність, підведення підсумків соціалістичного змагання серед академгруп, роботу УВК курсів і груп. Після кожної екзаменаційної сесії розроблюється план ліквідації академзаборгованостей і план підготовки до нової сесії.

На мехматі добре зарекомендувало себе проведення тижня підсиленого контролю відвідування. На лекціях контролюється відвідування і робота старост. Після проведення тижня відвідування становить майже 100 процентів. Головне те, що засоби по поліпшенню відвідування застосовано до радянських і іноземних студентів з училищами комісіями курсів і, що найголовніше, УВК груп.

УВК є в кожній групі, до неї входять академсектор, староста, комсорг і наставник. Адже ніхто краще за студентів і наставника не знає причини поганого відві-

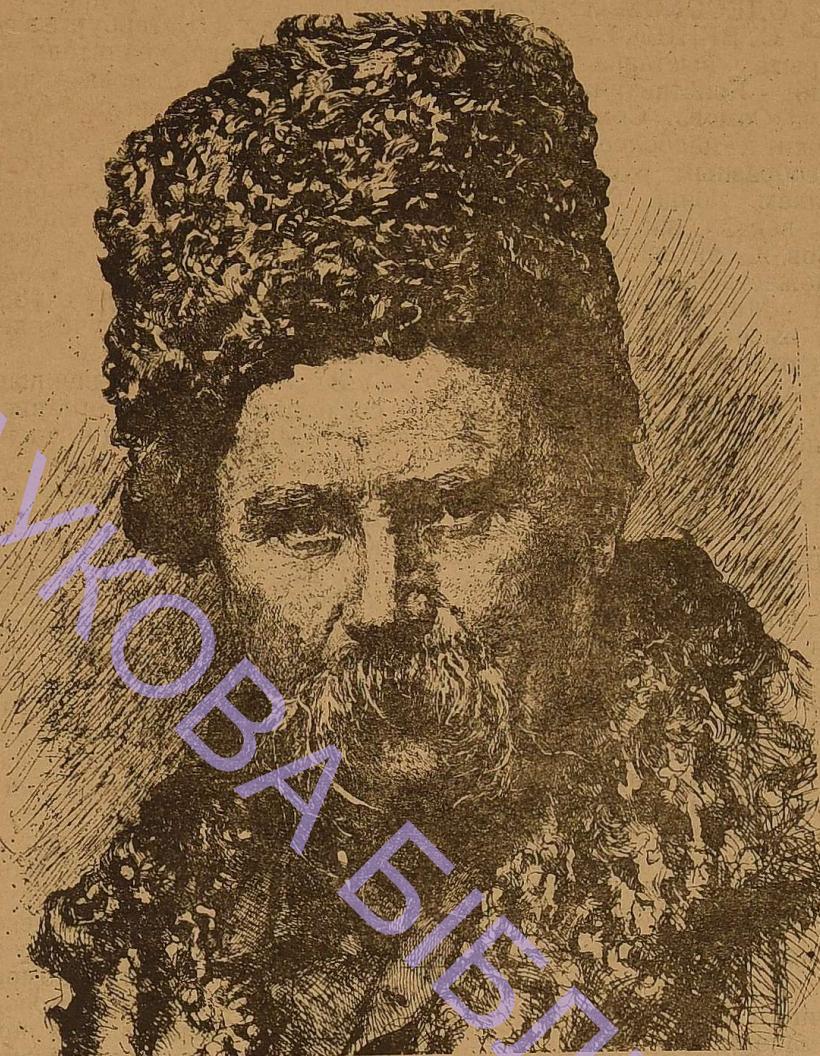
дування, нерадивого відношення до занять, може визначити оптимальний підхід до кожного студента.

УВК груп працюють під керівництвом УВК курсів та факультету. В кожній академгрупі створено групи взаємодопомоги і роботу цих груп контролює УВК.

Слід відзначити роботу УВК IV курсу прикладного відділення (академсектор Л. Брикер). І в тому, що на цьому курсі визначено кращу групу серед природничих факультетів — групу механіків — є заслуга УВК. Ефективно працює УВК групи засобів оптимізації IV курсу прикладного відділення (академсектор Л. Триколич, наставник Загойнова). В цій групі нема пропусків без поважних причин, нема заборгованості, бо є постійний контроль. Такі здобутки є в роботі УВК груп, але є її труднощі. Цій роботі треба приділяти все більше уваги. Поліпшити роботу УВК всіх груп — це одне з найважливіших завдань.

Н. ШАНДАРОВСЬКА,
голова УВК мехмату.

ЛИСТУВАННЯ З КВІТКОЮ-ОСНОВ'ЯНЕНКОМ

ПОЕМА О Т. Г. ШЕВЧЕНКО

По приглашению Союза писателей Украины в прошлом году на празднике Шевченковской поэзии «В семье вольной, новой...» побывал основоположник мансийской литературы, известный советский поэт и публицист Юван Шесталов. Читателям нашей страны и зарубежным любителям изящной словесности певец маленьского, но талантливого, равноправного в содружестве социалистических наций народа манси известен как автор произведений «Мы живем на Севере», «Синий ветер касания», «Языческая поэма», «Большая вода» и другие. Юван Шесталов систематически печется на страницах «Правды».

Участие в шевченковских торжествах, посещение мест,

связанных с жизнью и творчеством великого сына украинского народа, обогатили Юvana Шесталова, обогатили его творчество новыми темами и образами, мелодичной украинской народной песни и поэзии Тараса Григорьевича. В письме к автору этих строк поэт пишет: «Пишу с «Комарова», дом творчества под Ленинградом. Колдую над поэмой «Голос журавля». О. Шевченко! Он вдохновил меня на Слово. Отрывок высылаю...».

Предлагаем читателям «Знанкові кадри» отрывок из нового, еще не опубликованного произведения Юvana Шесталова. Перевод с манси языка сделал Н. Чернецкий.

И. Дузь,
профессор.

ГОЛОС ЖУРАВЛЯ

Кай-о! Кай-о! Йо!
Где же ты, Кобзарь?
Ты должен с нами быть!...
Где же пенье твое?
Как собрат, я обязан тебя
оживить,
Вещие силы мои,—
соки могучего древа!
Способные врачевать,
Властные оживлять—
Где вы?
Ер-ру! Ер-ру!
Дыханье!
Ветра порывом—проснись!
Все разметай!
Сухожильями встрепенись,
Суставами содрогнись—
Повелеваю!
Ер-ру! Ер-ру! Ер-ру!

Пусть кровь по жилам—
горячей струей,
Как пламя рассвета!
Да вздрогнут ресницы—
живой травой—
В кипении ветра!
Пусть звуки достигнут
твоего
Пробужденного слуха—
Плачущих по тебе,
Славящих тебя,
Ищущих в тебе
силу духа!
Сердце не молкнет.
Память не стынет.
Помни.
Любя.
Дружбой семьи
великой,
единой—
Будим тебя.

Юван ШЕСТАЛОВ.

Тарас Григорович Шевченко надавав великого значення літературній критиці. В полі його зору була російська і українська, зарубіжна література.

Особисто з Г. Квіткою Тарас Шевченко не був знайомий, але добре зінав його творчість. Вперше Кобзар познайомився з творами Квітки Основ'яненка в бібліотеці Є. Гребінки ще до з'явлення з кріпацтва. Тарас Шевченко і Г. Ф. Квітка деякий час листувалися. Збереглися три листи Шевченка до Г. Квітки Основ'яненка і чотири листи Г. Квітки до поета.

З свідченів поета нам відомо, що він читав повісті «Маруся», «Сердешна Оксана», «Салдацький патрет», п'єси «Шельменко-денщик», «Сватання на Гончарівці», виявлюючи завжди до нього велику повагу.

У 1839 році Тарас Шевченко присвячує свій вірш-послання Квітці-Основ'яненку «До Основ'яненка». Вірш написаний під безпосереднім враженням від нарису «Головатий», надрукованого 1839 році в журналі «Отечественные записки». Поет високо цінує автора перших українських повістей, відзначаючи, що він «добрий голос має».

Наш завзятій Головатий
Не вмре, не загине,
Он де, люди, наша слава,
Слава України.

Тут, як і у відомій поезії «На вічну пам'ять Котляревському», Тарас Шевченко до оцінки літературних явищ підходить ще з позицій революційного романтика. Він із захопленням говорить про ті художні твори, які розповідали про героїчне минуле українського народу. Закликаючи Г. Ф. Квітку-Основ'яненка до широкого опрацювання в своїй творчості історичної тематики, поет у наступних рядках вірша пише:

Співай же ім, мій голубе,
Пре Січ, про могили,
Коли яку насипали,
Кого положили;
Про старину, про те диво,
Що було, минуло...

Позитивно оцінiv Т. Шевченко і інші твори Г. Ф. Квітки. Так у листі 19 лютого 1841 року лоет досить приязно і тепло висловився не тільки про автора, але й про його повість «Маруся», пишучи: «Не турятеся ж, любіть мене так, як я вас люблю, не бачивши вас зроду. Вас не бачив, а вашу душу, ваше серце так бачу, як може ніхто на всім світі. — Ваша «Маруся» так мені про вас розказала, що я вас на віліт знаю».

В цілому Тарас Шевченко високо ставив літературну діяльність Г. Квітки-Основ'яненка, як це робили і прогресивні російські критики, Але Т. Г. Шевченко разом із тим бачив і прояви обмеженості Г. Квітки в показі

життя народу. Саме тому у передмові до нездійсненого видання «Кобзаря» 1847 року поет робить досить справедливі критичні зауваження до творчості Квітки-Основ'яненка.

Говорячи про те, що автор «Марусі» і інших українських повістей прагнув пізнання народу, але не зміг зрозуміти його прагнення та сподівань, Т. Г. Шевченко відзначає: «Покійний Основ'яненко дуже добре приглядався на народ, та не прислухався до язика, бо, може, його не чув у колисці от матері».

Як бачимо, в кількох рядках поет дає надзвичайно влучну характеристику творчості Квітки-Основ'яненка. Ідеється тут про те, що Г. Ф. Квітка-Основ'яненко хоч і показував в своїх творах окремі сторони народного життя, але глибоко все ж не знати життя народу, був дaleким від нього, що й не дала йому змоги повністю стати виразником народних дум.

Але Тарас Шевченко на все життя зберіг свое позитивне ставлення до творчості Г. Ф. Квітки-Основ'яненка. Готовуючи до друку «Кобзар» 1860 року, поет знову відновив першу назустріч вірша присвяту «До Основ'яненка», відзначивши цим заслуги Г. Ф. Квітки-Основ'яненка перед українською літературою.

С. ГЕРАСИМЕНКО,
студентка V курсу
філфаку (укр. відділення).

нувши малюнки, селянин зрозуміє, про що йдеться в творах поета.

Художник не мислив «Кобзаря» без ілюстрованої біографії Т. Г. Шевченка. Для біографії він мав використати твори самого Т. Г. Шевченка, які на той час були ще невідомі широкій громадськості. Амвросій Ждаха скористався альбомом «Офорти Т. Г. Шевченка» в колекції В. В. Тарновського, якого було видано в 1891 р. в Києві. У вересні 1894 року, аби збагатити біографію поета своїми малюнками, художник зробив подорож на батьківщину Т. Г. Шевченка, де змалював пам'ятні місця.

(Закінчення на 4-й сторінці).

ІЛЮСТРАТОР КОБЗАРЯ

Серед численної кількості ілюстрацій до творів Т. Г. Шевченка на велику увагу заслуговують ті, котрі виконані художником Амвросієм Андрійовичем Ждахом.

З 1881 року Амвросій Ждаха був учнем Одеської школи малюнка та креслення й відвідував майстерню вихованця Петербурзької Академії Мистецтв М. І. Карапцева, у якого вчився пейзажному живопису та натюрморту.

Під впливом передових ідей свого часу, викладачів Одеської школи малюнка та креслення Амвросій Ждаха ретельно вивчав історію та культуру рідного народу. Зрозумівши, яке велике значення для прогресу має дру-

коване слово, розтлумачене графікою, він вирішив стати виконавцем програм Т. Г. Шевченка, яку останній виголосив у своєму альбомі «Живописна Україна». На цьому шляху нашого художника чекав успіх.

Малюнки до творів Т. Г. Шевченка Амвросій Ждаха створював за здалегідь розробленим планом. Художник вирішив дати графічну паралель словесному текстові «Кобзаря», тобто дати широкому колу українських читачів дешеву ілюстровану книгу. Зважаючи на те, що більшість українського народу — селянин — не вміла читати, А. А. Ждаха розглядав свої ілюстрації як «Кобзар» для неписьменних: перегля-

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Пленарне засідання наукової конференції, присвячені 170-річчю з дня народження Т. Г. Шевченка, відбулось в парадному залі Одеського літературного музею.

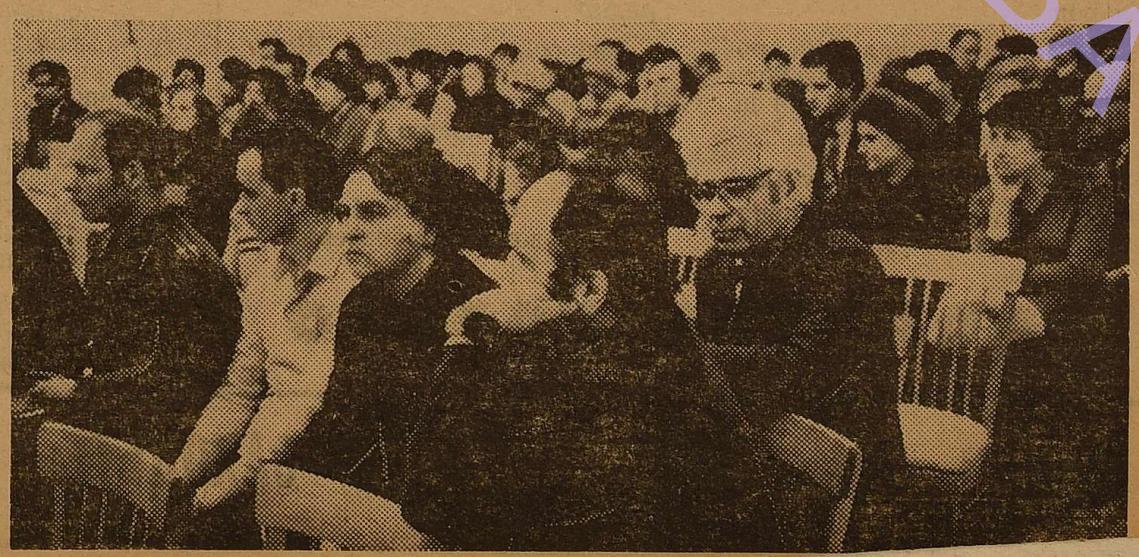
В цьому засіданні взяли участь Одеська організація Спілки письменників України, філологічний факультет Одеського державного університету, Одеський державний літературний музей.

З доповідями про світову велич Кобзаря, його зв'язок з радянською літературою виступили професор, доктор філологічних наук І. М. Дузь, доцент, кандидат філологічних на-

ук Е. М. Присовський, професор, доктор філологічних наук М. О. Левченко. Про творчі і біографічні зв'язки великого поета з Одесою розповіла заступник директора по науковій роботі Одеського державного літературного музею М. С. Давидова. В приреча виступили одеські поети В. Березінський, В. Гетьман, А. Михайлівський, Ю. Михайлік, Т. Федюк, В. Мороз, С. Стриженюк.

На змінках: професор І. М. Дузь відкриває засідання; одеські поети, учасники конференції.

Фото Л. Сидорського.

ОДЕСЬКИЙ ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА ПРОВОДИТЬ НАБІР НА ПІДГОТОВЧЕ ВІДДІЛЕННЯ

(На денні та вечірнє
навчання)

на такі спеціальності: фізика, математика, механіка, прикладна математика, гідро-геологія і інженерна геологія (тільки деннє навчання), географія (тільки деннє), хімія, біологія, зоологія та ботаніка, фізіологія, українська мова та література (тільки деннє), російська мова та література, французька та німецька мова (тільки деннє), англійська мова (тільки вечірнє), історія, правознавство, а також для продовження навчання в Одеському гідрометеорологічному інституті на спеціальність метеорологія.

Приймаються передові ро-

бітники, колгоспники з трудовим стажем не менше одного року (з середньою освітою) за напрямленням промислових підприємств, будов, організацій транспорту і зв'язку, геолого-розвідувальних та топографо-геодезичних організацій, радгоспів, колгоспів, міжгосподарчих підприємств і виробничих об'єднань в сільському господарстві, а також звільнені в запас військовослужбовці за направленнями військових частин.

Прийом заяв на деннє навчання проводиться з 1 жовтня по 10 листопада, співбісіда — з 11 по 24 листопада, початок занять з 1 грудня.

На вечірнє навчання заяви приймаються з 1 серпня по 10 вересня, співбісіда — з 11 по 24 вересня. Початок занять — з 1 жовтня.

Правила прийому, бланки заяв і направлень університет надсилає за проханням вступників.

НАША АДРЕСА: 270000, м. Одеса, вул. Петра Великого, 2, Одеський університет, підготовче відділення.

* Особисто звертатись: Пролетарський бульвар, 24, учбовий корпус університету, III поверх, кім. № 82.

«Перемога-40»

КОНЦЕРТИ

огляду конкурсу самодіяльної художньої творчості і культурно-масової роботи факультетів університету, присвячені 40-річчю визволення Одеси від німецько-фашистських загарбників, відбудуться у Великому актовому залі університету:

19 березня:

17.00 — ГГФ;
18.30 — РГФ
20.00 — юрфак;

20 березня

17.00 — фізфак;
18.30 — мехмат;

21 березня

17.00 — біофак;
18.30 — філфак;

22 березня

17.00 — хімфак;
18.30 — істфак.

ОРГКОМІТЕТ.

ІЛЮСТРАТОР КОБЗАРЯ

(Закінчення.
Початок на 3й стор.).

Тридцять дев'ять малюнків, що складають альбом «Кобзар», який зберігається в архіві колишньої Академії архітектури УРСР, виконані до 1901 року, є ілюстраціями до вісімнадцяти творів Т. Г. Шевченка.

Одинадцять з цих творів написані поетом до заслання, чотири — в засланні, два — після повернення з Казахстану. А це означає, що в малюнках А. Ждаха повинні були відбитися ті еволюційні моменти, яких зазнала творчість нашого поета.

Альбом малюнків А. А. Ждахи відкривається титульним листом. У центрі листа медальйонний портрет Кобзаря. Внизу, ліворуч кобза та палітра, а праворуч захурена сільська жінка з дитиною — уособлення України. Цим А. Ждаха наочно розповідає, що Т. Г. Шевченко оспівував і живописав свій народ.

В перші пореволюційні роки художник наполегливо працює над ілюстраціями до творів улюбленого поета.

В березні 1921 року ілюстрації до «Кобзаря», виконані на протязі тридцяти ро-

ків, були виставлені на двотижневій виставці, присвяченій пам'яті Т. Г. Шевченка, в Одеській українській державній бібліотеці ім. Т. Г. Шевченка. Ілюструючи «Кобзар», А. А. Ждаха намагався продовжити кращі традиції української рукописної ілюстрованої книги найдавніших часів. Він не мислив ілюстрованого «Кобзаря», виданого типографським шрифтом. Як і ілюстратори української рукописної книги, А. А. Ждаха вважав, що книга для народу повинна мати два паралельних текста — словесний і графічний, аби бути зрозумілою і неписьменним людям. В цьому його велика заслуга перед вітчизняною культурою. Встановлюючи зв'язок між давньою рукописною і вітчизняною друкованою книгою, А. А. Ждаха дивився на ілюстрацію як на викінчений та досконалій твір. Його малюнок приваблює тонкою майстерністю технікою, що підвидує поетичність ілюстрованих рядків.

Амвросій Андрійович Ждаха присвятив все своє життя ілюструванню «Кобзаря» і був одним з кращих ілюстраторів цієї великої книги.

С. ШЕВЕЛЬОВ,
мистецтвознавець.

НА П'ЄДЕСТАЛІ СТУДЕНТКИ ОДУ

В Ленінграді відбувається чемпіонат країни з легкої атлетики для закритих приміщень серед юніорів. Добре на юному виступили студентки нашого університету другокурсниці юридичного факультету Еліта Юрченко та студентка з геолого-географічного факультету Світлана Романчук.

Е. Юрченко була першою на двох дистанціях та завоювала дві золоті медалі. В активі С. Романчук — бронза.

Ми щиро поздоровляємо дівчат з перемогою і бажаємо нових спортивних успіхів.

І. КАПУСТИН,
майстер стадіону.

ВИСОКА РЕПУТАЦІЯ РАДЯНСЬКИХ ДИПЛОМІВ

Університет дружби народів (УДН) ім. П. Лумумби у Москві з часу його створення (1960 р.) дав «путівку в життя» багатьом спеціалістам з країн усіх континентів. Багато з них займає тепер видатні пости у різних галузях народного господарства своїх країн.

Підготовка спеціалістів для країн, що розвиваються, будеться таким чином, щоб випускники не тільки володіли всією сумою знань по своїй спеціальності, але й уміли застосовувати їх у конкретних географічних і соціально-економічних умовах своїх країн, в яких їм треба працювати. Тому спеціалісти сільськогосподарського факультету УДН ведуть, наприклад, широкі дослідження осо-бливостей розвитку сільського господарства у тропіках і

субтропіках. Ефективності цих робіт значною мірою сприяє співробітництво з колегами з Центрального університету Лас-Вільяс (Республіка Куба) та інституту тропічного сільського господарства Університету імені К. Маркса (НДР). Кубинські друзі подали університетові дружби народів цікавий демонстраційний матеріал — слайди, малюнки, гербарії, зразки ґрунтів. Наукові відрядження дали змогу розширити тематику курсових і дипломних робіт, підвищить рівень підготовки спеціалістів з країн, що розвиваються.

Безпосередня «причетність» до найбагатшої фlorи Острова Свободи спонукала радянських спеціалістів до написання підручників для студентів.

ПРАВОВА ДОПОМОГА СТУДЕНТІВ

Студенти юридичного факультету ОДУ завжди надавали всіляку посильну правову допомогу професіонально-технічним училищам нашого міста. Практично за всіма академічними групами факультету закріплено групи училищ.

За рекомендацією комітету комсомолу другий курс взяв шефство над ПТУ № 3. Наприкінці лютого відбулася зустріч студентів з учнями і викладачами училища. Вихователі і майстри виробничого навчання познайомили нас з учебним планом, розповіли про свої успіхи і недоліки.

Треба зазначити, що в училищі не все добре з успішністю і поведінкою. Деякі уч-

ні взяли на облік в міліції. Я гадаю, що шефство майбутніх юристів сприятиме підвищенню дисципліни, усуненню правопорушень серед учнів профтехучилищ.

Для студентів-юристів це практика іх майбутньої роботи і перевірка сил. Адже у близькому майбутньому від іх знань і досвіду часто залежатимуть долі людей.

Хочеться вірити, що ми зможемо допомогти нашим підшефним і через деякий час більшість з них будуть зняті з обліку в інспекції по справах неповнолітніх.

Е. ПЕТРУША,
студентка II курсу
юрфаку, слухач ШМЖ.

ПО ВЫСТАВОЧНЫМ ЗАЛАМ

В ОДЕССКОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ МУЗЕЕ открыта выставка произведений Константина Андреевича Сомова. Сомов принадлежит к наиболее ярким и своеобразным русским художникам конца XIX начала XX века. Один из организаторов и активных деятелей художественного объединения «Мир искусства», человек высокой культуры Сомов отличался многогранностью художественных интересов. С одинаковым совершенством исполня он портреты, сюжетные картины, пейзажи, произведения книжной графики.

Представленные на выставке произведения Сомова поступили в музей из собрания М. В. Брайкевича — одного из крупнейших коллекционеров Одессы. Цельность коллекции, высокие художественные достоинства, составляющие ее произведений, многообразие жанров позволяют увидеть многие аспекты творчества художника в русле развития русского искусства начала XX в.

К. А. Сомов родился в 1869 году в Петербурге в семье старшего хранителя Эрмитажа А. И. Сомова — критика и искусствоведа. Мать К. А. Сомова была композитором и музыкантом. Систематически заниматься рисованием Сомов начал еще в 10-летнем возрасте. В 1888 году он поступает в Академию Художеств, где с 1884 по 1897 год его учителем был И. Е. Репин.

В 1898 году начинает свою деятельность организация «Мир искусства», члены которой видели цель искусства в служении красоте. Сомов был ведущим художником этого объединения. В его творчестве зарождались и формировались основные изобразительные принципы, ставшие характерными для всей группы «Мир искусства». Им присуще стилизованство, преобладание линейно-графических приемов над живописными, декоративное понимание цвета.

Однако Сомов владел и широкой живописной манерой, о чем свидетельствует портрет Е. И. Званцевой (1903) — художницы, ученицы И. Е. Репина. Сомову присущ особый тип жанровой картины. Сюжеты этих произведений ретроспективны. Лучшие из них отличаются поэтичность, декоративность, утонченная стилизация. Достойное место в этом ряду занимают картины «Радуга» (1915), «Фейерверк» (1910), «Кольдовство» (1915).

Увлеченно работал художник над пейзажами. Сохранив в них пленер, художник тяготеет к декоративной выразительности колорита. В пейзажах Сомов сообщает цвет, усиливает его звучность. Таковы «Домик в лесу», пейзаж «Рекой Линтула» (1896), «Пейзаж» (1910).

Наиболее значительных успехов достигает Сомов в области графики. В ней наиболее ярко выразилась творческая индивидуальность художника. В наброске 1896 г., сделанном к портрету И. Ф. Обер, как и в подавляющем большинстве других графических работ, основным средством художественного выражения является точная, изысканная линия контура. Творческий мастер к себе, художник много внимания уделяет штудиям, пишет и рисует с натуры.

Книжной графике Сомов уделяє особое внимание. Работая над книгой, художник виступает как искусственный оформитель, мастер сложных и изысканных узоров и орнаментов.

Способность творчески преобразить натуру, оповідати її, стремлення подняти культуру рисунка і живописи, високий професіоналізм — все це ділает іскусство Сомова живим наслідkiem, представляючим багатий інтерес і для сучасного зрителя.

Г. БОГУСЛАВСКАЯ,

Редактор В. НІКОЛАЕВ.

Колектив філологічного факультету та ради ветеранів праці університету з глибоким сумом сповіщають про смерть колишнього старшого викладача кафедри української мови члена КПРС з 1945 р. ЧУХРІЙ Мотрони Йосипівни і висловлюють співчуття рідним і близьким покійної.

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії,
24.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13,
внутрішній 841 (з міста
206-841).

ПИШІТЬ НАМ:

Головний редактор профкома і комітета комсомола Одесского государственного университета им. Мечникова. (На украинском языке).